

PS TET | PAPER – I FOR CLASS I-V TEACHERS

**PREVIOUS
EXAM. PAPER
Sept. 2016**

Section—A Child Development and Pedagogy (Bilingual Section, Q. No. 1 to 30)

ભાગ—A બાળ વિકાસ અતે સિંહિઆ સ્લાસ્ટર (દુભાસી ભાગ, પુસ્તન નં : 1 - 30)

1. Learning the rule of turn taking in a conversation refers to :

- Meta-linguistics
- Syntax
- Vocabulary and meaning
- Pragmatics

2. A least restrictive classroom environment is one in which :

- There is no furniture in order to allow for Piagetian exploration and active learning.
- Children can set their own disciplinary norms and are not restricted by teachers instructions.
- Education for children with special needs takes place in settings that are as close to normal as possible while facilitating learning.
- Children with varying abilities, styles and from different socio-economic backgrounds study together.

3. The term 'authentic assessment' refers to :

- To process of assessing students abilities to apply skills in real life contexts.
- Correction of each assignment by three teachers so that accurate marks are given to the student.
- Assessing in an environment of collaboration between student and teacher.
- Looking at the performance of students in real life contexts after finishing school.

4. Meher was born fifteen years after her parents marriage. Her mother has been very protective of her from the beginning. A rich businessman, her father has never denied any of her demands. Even when she is asking for things that are unreasonable, her parents do not say no to her. When she plays with the friends, she insists on making the rules and often throws a tantrum if she loses to her friends. Her friends tolerate her because her parents give them a lot of gifts. This is an example of :

- Coparenting
- Remote control parenting
- Neglectful parenting
- Indulgent Parenting

5. In a norm referenced test, a student's score is interpreted, by comparing it :

- With his average score in the previous years.
- With the performance of other students on the same test.
- With the performance of other students in a different class.
- With a pre decided criteria that serves as the norm.

1. ਮੌਜੂਦੇ ਨਿਯਮ ਸਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ—

- ਬਹੁਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ
- ਵਾਕ ਰਚਨਾ
- ਸ਼ਬਦ ਗਿਆਨ ਤੇ ਅਰਥ
- ਵਿਹਾਰਕ

2. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਜਮਾਤ ਦ੍ਰਾਵਤਾਵਰਣ ਹੈ—

- ਪਿਆਜੇ ਦੀ ਯੋਗੀ ਅਤੇ ਚੁਸਤ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫਰਨੀਚਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
- ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਸਾਸਨ ਸੰਬੰਧੀ ਨੇਮ ਆਪ ਹੀ ਬਨਾਉਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦ ਨਾ ਹੋਣ।
- ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਅਕਾਦਮਿਕ ਪਿੱਠੜੂਆਂ, ਸੈਲੀ ਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

3. 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮਾਪਣ' ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ—

- ਉਹ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ।
- ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੇਖਣਾ।

4. ਮਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਣਦੀ ਰਹੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਇਕ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਦੀ ਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਦ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜ ਦੇ ਵੀ ਉਹ ਕਈ ਇਹੋ-ਜਿਹੀਆਂ ਦੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੀ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚਲਣ/ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਝੇਲਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਤੱਹੇ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ—

- ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ
- ਕਾਬੂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ
- ਪਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ
- ਘੁੜ-ਮਿਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ

5. ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਟੈਂਸਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ—

- ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਦੀ ਅੱਸਤ
- ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਉਸ ਹੀ ਟੈਂਸਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕ
- ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਕੰਮ
- ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

Adda247

Test Prime

ALL EXAMS, ONE SUBSCRIPTION

1,00,000+
Mock Tests

Personalised
Report Card

Unlimited
Re-Attempt

600+
Exam Covered

25,000+ Previous
Year Papers

500%
Refund

ATTEMPT FREE MOCK NOW

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (2)

6. In this stage children are asked to assume responsibility for their behaviours and possessions. For the first time they encounter widening of their social world. The stage in Erikson's psychosocial theory is :
 (a) Autonomy vs shame and doubt
 (b) Initiative vs guilt (c) Industry vs inferiority
 (d) Trust vs mistrust

7. The process of rapid, innate learning within a limited critical period of time that produces attachment to the first moving object seen is called as imprinting. This concept was given by :
 (a) Lorenz (b) Bronfenbrenner
 (c) Bandura (d) Vygotsky

8. Brain/head develop coordination earlier than arms and legs; head is larger relative to rest to body, are examples of which trend of growth :
 (a) Cephalocaudal trend (b) Proximodistal trend
 (c) Longitudinal trend (d) Cross sectional trend

9. The tendency to focus on one aspect of a situation and neglect other important features is known as—
 (a) Conservation (b) Centration
 (c) Reversibility (d) Egocentrism

10. "A child can think logically about objects and events" This is the characteristic given by Piagetian stage of—
 (a) Sensory Motor (b) Pre Operational
 (c) Concrete Operational
 (d) Formal Operation

11. The central ideas in constructivist view of learning are
 (i) Learners are active in constructing their own knowledge.
 (ii) Social interactions are important in knowledge construction process.
 (iii) Self efficiency is a key element important in learning and teaching.
 (iv) Individual's epistemological beliefs impact their approach to learning.
 (a) (i) & (iv) (b) (i) & (ii)
 (c) (ii) & (iii) (d) (i), (ii) & (iv)

12. When a child is able to sort blocks on the basis of two characteristics : colour and length, he is demonstrating
 (a) Accommodation (b) Adaptation
 (c) Organization (d) Decentering

13. An Individualized Education Program (IEP) is to
 (a) Make teachers responsible for special education program results.
 (b) Facilitate integration of children with special needs in regular classroom.
 (c) Provide an appropriate program (specially tailored) for each child with special need.
 (d) Limit the range of services that would be provided for children with special needs.

14. A student who constantly fidgets, has trouble waiting for a turn and does not pay close attention to class activity is more likely to belong to which of the following categories ?
 (a) An emotionally disturbed child
 (b) ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder)
 (c) ASD (Attention Spectrum Disorder)
 (d) Dyspraxia

6. ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤਾਓ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਹਿਣ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਮਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਰਕਸਨ ਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ—
 (a) ਖੁਸ਼ਖਿਤਾਰੀ ਬਨਾਮ (vs) ਸ਼ਰਮਿਤਾਰੀ ਤੇ ਸੰਦੇਹ
 (b) ਪਹਿਲ ਕਰਨਾ ਬਨਾਮ (vs) ਕਸੂਰਵਾਰ
 (c) ਉਚਾਰੀ ਬਨਾਮ (vs) ਹੋਨਤਾ
 (d) ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ (vs) ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ

7. ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਆਨਿਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਦਿਤਾ—
 (a) ਲਾਰੇਨੰਜ (b) ਬੋਨਫੇਨਬਰੈਨਰ
 (c) ਬਨਡੂਰਾ (d) ਵਾਈਗੋਤਸਕੀ

8. ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਸਿਰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਬਾਹਰਵਾਂ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਬਾਕੀ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਜੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਫੁਕਾਂਆ/ਤਰੀਕਾ ਦਾ ਹੈ—
 (a) ਸੇਫੀਆਲ-ਫੁਕਲ ਤਰੀਕਾ
 (b) ਪ੍ਰੈਕੀਸ਼ੇਡਿਸਟਲ ਤਰੀਕਾ
 (c) ਅਪੈਖੂੰਕੀ ਤਰੀਕਾ (d) ਅਨੁਪਸਥ ਕਾਟ ਤਰੀਕਾ

9. ਇੱਕ ਹੋਰੀ ਤੋਂ ਪੁਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨ ਕਰਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—
 (a) ਸੁੱਚਿਅਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੰਮ (ਸੰਭਾਲ)
 (b) ਕੇਂਦਰੀਕਰਣ
 (c) ਉਲਟਾਈ (d) ਅਹਿਮਵਾਦੀ

10. "ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਤਰਕ ਵਿਤਰਕ ਨਾਲ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪਾਇਨੈਨਿਅਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ—
 (a) ਸੰਵੇਦੀ ਕਿਰਿਆ (b) ਕਿਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
 (c) ਠੋਸ ਕਿਰਿਆ (d) ਸਾਧਾਰਣ ਕਿਰਿਆ

11. ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਿਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ—
 (i) ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੜੇ ਚੁਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
 (ii) ਗਿਆਨ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਬੜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 (iii) ਆਪਣੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਿੱਖਣ-ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ
 (iv) ਇੱਕ ਐਪਿਸੋਲੋਜਿਕਲ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਿੱਖਣ ਵਲ ਹੈ
 (a) (i) ਤੇ (iv) (b) (i) ਤੇ (ii)
 (c) (i) ਤੇ (iii) (d) (i), (ii), (iv)

12. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਕੰਗ ਤੇ ਲੰਬਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੋ ਬਲਾਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ—
 (a) ਇਕਠੇ ਕਰਨਾ/ਸਮਾਂਜੋਤ ਕਰਨਾ
 (b) ਆਪਨਾ ਲੈਣਾ
 (c) ਬਣਾ ਲੈਣਾ (d) ਭੇਤ ਕਰਨਾ

13. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਰਜ (IEP) ਕਿਸ ਲਈ ਹੈ—
 (a) ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਰਜ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਨਾਉਣਾ
 (b) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਜਾਨਾ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ
 (c) ਹਰ ਬਚੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਪ੍ਰਾਗਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ
 (d) ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਜਿਹੜੀ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

14. ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਜਿਹੜਾ ਇਲੱਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਤਕ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਮਾਤ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸ ਸ੍ਰੋਟੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?
 (a) ਚਿੱਤਿਤ ਬੱਚਾ / ਇੱਕ ਭਾਵੁਕ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਬੱਚਾ
 (b) ਏ.ਡੀ.ਐੱਚ.ਡੀ. ਧਿਆਨ ਚ ਕਮੀ ਤੇ ਉੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਕਾਰ (ਅਟੈਂਸ਼ਨ/ਡਿਫੈਸਿਟ/ਹਾਈਪਰ ਐਕਟਿਵ ਡਿਮਾਰਡਰ)
 (c) ਏ.ਐਸ.ਡੀ. ਧਿਆਨ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਕਾਰ (ਅਟੈਂਸ਼ਨ ਸਪੈਕਟਰਮ ਡਿਸਾਰਡਰ)
 (d) ਡਿਸਫਰੈਕਸੀਆ

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (3)

15. Which of the following describes tracking within the classroom ?
 (a) Grouping low ability and high ability students together for social development.
 (b) Developing and assessing individualized educational programs for each student.
 (c) Provision of special programs for students of a single class at different ability levels.
 (d) Placing Students with different educational needs into a common class.

16. Which of the following would enhance students sense of competence and self-worth ?
 (i) Helping students achieve success on challenging tasks.
 (ii) Maximizing competitions and other situations in which students might judge themselves unfavourably in comparison with peers.
 (iii) Providing students an accurate appraisal of what they can and cannot accomplish.
 (iv) Providing students concrete mechanisms through which they can track their progress over time.
 (a) (i) and (iii) (b) (iii) and (iv)
 (c) (i), (ii) and (iii) (d) (i), (iii) and (iv)

17. In which of the following situation is 'learned helplessness' evident ?
 (a) A student is motivated to avoid failure.
 (b) A student has come to believe that he or she cannot control or improve their own learning.
 (c) A student tries again after failing to achieve the goal the first time.
 (d) A student has learned to achieve goals by exerting effort.

18. In order to remember a telephone number, she has just looked up, Mamta repeats the number to herself several times before dialing. This is an example of
 (a) Chunking (b) Visualization
 (c) Elaboration (d) Rehearsal

19. The zone of proximal development (ZPD) is the area between the child's current development levels and the level of development that the child could achieve
 (a) Through self effort
 (b) With the use of reference materials.
 (c) Through collective monologue.
 (d) Through adult guidance or in collaboration with more capable peers.

20. A teacher wants one of her students to complete her entire homework assignment. She begins to praise her for each part of the home work assignment that she completes. The teacher is practicing the procedure called
 (a) Prompting (b) Cueing
 (c) Intermittent reinforcement
 (d) Shaping

21. When teaching, a teacher discovers that a student tends to relate her learning to what she already knows. According to Piaget's theory, the process used by her is
 (a) Accommodation (b) Assimilation
 (c) Seriation (d) Reversibility

15. इस विचें किहजा सत तों संगा जमात विच पैड़ा करना (tracking) सरे समर्दा है ?
 (a) घट योगता वाले ते वैप योगता वाले विदिआरधीआं नुं समाजिक विकास लषी इक्वें करना
 (b) हर इक विदिआरधी लषी वैधरा विदिआक पैगराम विकसित करना
 (c) इक्के जमात विच वैधरीआं योगतावां रूपण वाले बैचिआं लषी खास पैगराम बनाउणा
 (d) इक्के ही जमात विच वैधरीआं सिधिआउमक जरुरतां वाले बैचिआं नुं पाउणा

16. हेठ लिखिआं विचें किहजा इक बैच दो मुकाबले दो स्कती ते आपण कंम आप करन सी स्कती नुं वपाउंदा है—
 (i) बैचिआं नुं चुट्टे ती पूरण कंम दे के सदल हेण विच सहाइता
 (ii) जिआदा मुकाबले ते हेठ परसिधितीआं जिस विच विदिआरधी आपणे साथीआं दी डुलना विच आप निरणा करे
 (iii) सारे बैचिआं नुं इक सही साथासी देणा उस लषी कि उह जे कर सकदे हन ते नहीं कर सकदे
 (iv) विदिआरधीआं विच ठेस मेकेनिज्म विकसित करना उंकि उह समें दे नाल-नाल जाण सकण दुआरा आपणे विकास नुं जानाणा
 (a) (i) ते (iii) (b) (iii) ते (iv)
 (c) (i), (ii) ते (iii) (d) (i), (iii) अते (iv)

17. हेठ लिखीआं सधितीआं विचें किहजी सिंधण विच असहाइ दा सबुत है—
 (a) विदिआरधी नुं उत्साह दिँता जांदा है तां कि उह असदल ना हेवे
 (b) विदिआरधी नुं इह विस्वास हो जावे कि कुन्जी/मुंडा करे वी आपणी सिंधिआ नुं नियंतरित ते बेहतर नहीं कर सकदे
 (c) परिली वार आपणा उदेस्त पूपत करन विच असदल हेण ते बाअद दुधारा कैसिस
 (d) विदिआरधी इह सिंधण कि भिहनउ करके आपणा उदेस्त पूपत कर सकदे हन

18. ममता दे बरे देखिआ गिआ कि टेलीहेन नंबर जाद करन विच उह नंबर नुं कसी वार डाइल करन तों परिलां आप दुहराउंदी है। इह उदाहरण है—
 (a) टेटिआं विच जाद करना (b) देखण स्कती दा
 (c) विस्तार स्कती दा (d) दुहराउ

19. पैक्सीमल विकास (ZPD) उह खेतर है जे बैच विच सालु विकास सतर ते विकास दा सतर से बैच पूपत करदा है—
 (a) आपणे यउन दुआरा
 (b) मदद लषी दिँते गाए समान दा पूजेरा
 (c) मूर्हिक मनबचनी दुआरा
 (d) वैडिआं दे निरेसां नाल ते योग सहिपाठीआं कैले

20. दिँक अधिआपक दा सारुंदा है कि उसदा विदिआरधी सारा घर (homework) दा कंम पूरा करे। उह उस दे कंम दा हर हिंसा पूरा करन उपरंत उस दी वडिआरी करदी है। अधिआपक दे इस कंम कुं किहा जांदा है—
 (a) उत्साह/व्यावा देणा (b) संकेत
 (c) रुक-रुक के व्यावा देणा (d) आकार देणा

21. अधिआपक ने पज्जाउंदीआं हैइआं इह खेजिआ कि विदिआरधी आपणी जाणकारी परिलां तों गी मिली जाणकारी नाल जेड के विचारदे हन। पिआजे दे सियांत अनुसार उह किहजी किरिआ इसउमाल करदी है।
 (a) समायेजित (b) घुल-मिल जाणा
 (c) कूमबैपता/स्लेणीगत (d) उलट-पुलट करन दी योगता

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (4)

22. The information processing approach to learning is unique as it
 (a) Direct a teacher to structure the classroom environment in a certain way to improve the effectiveness and efficiency of learning.
 (b) Makes students aware to how they learn and how they can use those processes to improve their classroom performance.
 (c) Establishes that the processes involved in learning are consistent across all learners.
 (d) Emphasizes that people learn best by creating their own understanding of reality

23. According to Skinner's theory of operant conditioning
 (a) Thoughts, motives and emotions have an important place in the scientific study of learning.
 (b) A specific stimulus initiates a particular response.
 (c) The voluntary responses of animals and humans are strengthened when they are reinforced.
 (d) The consequences of behaviour are relatively unimportant.

24. A teacher in her class tells students : "First, do what I want you to do and then you may do what you want to do". The situation demonstrates the use of which of the following ?
 (a) Premack Principle (b) Shaping
 (c) Positive Practice (d) Differential Reinforcement

25. The use of verbal prompts or structuring as a support by a teacher (or another student) to help students bridge the gap between their current abilities and the intended goal is called
 (a) Guided inquiry (b) Scaffolding
 (c) Assisted learning (d) Instructed learning

26. Carol Gilligan claims that men and women score at different levels on Kohlberg's moral dilemmas because :
 (a) Males operate on the basis of a morality of justice and females do not
 (b) Males are more concerned with the needs of others
 (c) Females reason about hypothetical moral issues
 (d) Males are less morally mature

27. Which one of the following is NOT a form of intelligence, according to Gardner ?
 (a) Spatial (b) Bodily kinesthetic
 (c) Interpersonal
 (d) The visual-auditory dimension

28. Ria understands that a tall glass has same amount of cold drink as the short glass. She is demonstrating an understanding of
 (a) Assimilation (b) Accommodation
 (c) Conservation (d) Animism

29. Concept of "genetic epistemology" was given by :
 (a) Brunner (b) Ausubel
 (c) Piaget (d) Vygotsky

30. The two factor theory of intelligence was proposed by :
 (a) Spearman (b) Wechsler
 (c) Piaget (d) Binet

22. ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ—
 (a) ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਣ
 ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਧੇ
 (b) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਜਾਗਰਿਤ ਕਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਆਪਣੀ
 ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕਰਨ
 (c) ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਣ
 ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹਰ ਥਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ
 (d) ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚੰਗਾ ਸਿੱਖਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਉਹ
 ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ

23. ਸਕਿਨਰ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਤਮਕ ਅਨੁਕੂਲਨ (operant conditioning)—
 (a) ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ, ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਭਾਵ ਦਾ
 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਹੈ
 (b) ਇਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
 (c) ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪੋਰਿਤ ਕਿਰਿਆ ਤਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ
 ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 (d) ਵਰਤਾਓ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਤੀਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ

24. ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਬੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ—
 ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਕਰੋ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰਨਾ
 ਹੈ—
 (a) 'ਪ੍ਰੀ ਮੈਕ' ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (b) ਆਕਾਰ
 (c) ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਯੋਗ (d) ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ

25. ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਢਾਂਚੇ ਅਧਿਆਪਕ ਲਈ ਸਹਾਇਕ (ਤੇ ਦੂਜੇ
 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ) ਹਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜੋ ਇਕ ਪੁਲ ਹਨ
 ਆਪਣੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹਦੇ-ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—
 (a) ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯੋਜਿਤੀ (b) ਉਚਾਈ
 (c) ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਲਾਈ
 (d) ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ

26. ਕਾਰਲ ਗਿਲੀਗਨ ਕੋਲਬਰਗ ਦੇ, ਨੈਤਿਕ ਦੁਬੱਧ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚੜਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ
 ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਸਤਰਾਂ ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 (a) ਮਰਦ ਵਿਉਹਾਰਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਔਰਤਾਂ
 ਨਹੀਂ
 (b) ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 (c) ਔਰਤਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨੈਤਿਕ ਮੁੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ
 (d) ਮਰਦ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਘੱਟ ਸਿਆਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

27. ਗਾਰਡਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
 ਨਹੀਂ ਹੈ ?
 (a) ਸਥਾਨ ਸੰਬੰਧੀ (b) ਸਗੋਰਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ
 (c) ਆਪਸੀ (d) ਵੇਖਣ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਆਯਾਮਖ

28. ਗੀਆ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਗਿਲਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਛੋਟੇ ਗਿਲਾਸ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਕੋਲ
 ਡਿੱਰਿੰਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ—
 (a) ਘੁਲਜਾਣਾ (b) ਸਹੂਲਤ
 (c) ਸੁੱਗਖਿਅਤ (d) ਜੀਵਵਾਦ

29. ਵੇਸ਼ਾਹੁਣਤਾ (epistemology) ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ—
 (a) ਬੁਰੂਨਰ (b) ਅਸੁਬੈਲ
 (c) ਪਿਆਜੇ (d) ਵਾਈਰੋਡਸਕੀ

30. ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ—
 (a) ਸਪੀਅਰਮੈਨ (b) ਵੈਸਲਰ
 (c) ਪਿਆਜੇ (d) ਬਾਇਨਟ

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (6)

45. ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੌਣ ਹੈ ?
 (a) ਡਾਕਟਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ (b) ਮਿਲਾਪ ਸਿੰਘ
 (c) ਦੋਵੇਂ (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

46. ਬੰਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਓਂ ਨਾਪਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ—
 (a) ਪਾਠ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸੁਣਣਾ
 (b) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਵਾਉਣਾ
 (c) ਕਿਸੇ ਅੱਖੀ ਦੇਖੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ
 (d) ਪਾਠ ਵਿਚ ਆਏ ਕਠਿਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਾਉਣਾ

47. ਸੁਣਣ ਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪਰਖਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ—
 (a) ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣਾ
 (b) ਕਵਿਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣਾ
 (c) ਸੁਣੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ
 (d) ਸੁਣੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣਾ

48. ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ—
 (a) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਉਲੱਝਾਏ ਰੱਖਣਾ
 (b) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਸਿਖਾਉਣਾ
 (c) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਗਰ ਅਨੁਭਵ ਦੇਣਾ
 (d) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ

49. ਚਾਮਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ—
 (a) ਬੱਚੇ ਚੰਗਿਹਾਦੇ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
 (b) ਬੱਚੇ ਚੰਗਿਹਾਦੇ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਭਾਸ਼ਾ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹਨ
 (c) ਬੱਚੇ ਚੰਗਿਹਾਦੇ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਹਨ
 (d) ਬੱਚੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਸਹਿਜਤਾਨਾਲ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹਨ

50. ਸਾਰਥਕ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਵਾਕਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਵਰਤਾਵ ਦਸਦਾ ਹੈ।
 (a) ਉਹ ਅਟਕ-ਅਟਕ ਕੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ
 (b) ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
 (c) ਉਹ ਸਮਝ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
 (d) ਉਸਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਕਠਿਨਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

51. ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ
 (a) ਬੰਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ
 (b) ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ-ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਨਾਉਣਾ
 (c) ਬੰਚਿਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਕਾਸ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ
 (d) ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ

52. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਤਰ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਮਨਦੇ ਹੋ।
 (a) ਆਡੀਓ ਕੈਸੇਟ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ
 (b) ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ
 (c) ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨਾ
 (d) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਪਚਾਪ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ

53. ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ
 (a) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਕਰਣ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ
 (b) ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਰੋਜ਼ਕ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ
 (c) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਅਮੀਰ ਚੰਗਿਰਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
 (d) ਬੰਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਦੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

54. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਤਰ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ
 (a) ਘਰ ਦੀ ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ
 (b) ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ
 (c) ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਨੇਮਬੱਧ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਪਛਾਨਣਾ
 (d) ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਆਕਰਣ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ

55. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਤਰ ਤੇ ਵਧੀਆ ਲਿਖਿਤ ਕੰਮ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ
 (a) ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਈਆਂ ? ਇਸ ਤੇ ਪੈਰਾ ਲਿਖੋ
 (b) ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੇ ਪੈਰਾ ਲਿਖਣਾ
 (c) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਕਠਿਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੂਲੇਖ
 (d) ਕਿਸੇ ਅੱਖੀ-ਦੇਖੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਲਿਖਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ

56. ਬੰਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਤੇ ਸਹਿਜ ਰਚਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਯਤਨ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
 (a) ਜ਼ਰੂਰਤ (b) ਮਜ਼ਬੂਰੀ
 (c) ਪਹਿਲ (d) ਚੁਨੌਤੀ

57. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਆਪ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਲਿਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ? — ਜਮਾਤ ਦਾ ਰੇਖਾਂ ਲਈ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ—
 (a) ਉਹ ਪਾਠ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣਾ
 (b) ਉਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਆਪ ਮੁਲਾਕਾਣ ਕਰਨ
 (c) ਉਹ ਪਾਠ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ
 (d) ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਲਿਖਿਤ ਜੁਆਬ ਦੇਣ

58. ਲਿਖਣਾ ਇਕ ਮਹੀਨੀ ਕੌਸ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਤਰ ਤੇ—
 (a) ਬੰਚਿਆਂ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਲ ਬਿਲਕੁਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਓ
 (b) ਬੰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਨਾ ਕਰੋ
 (c) ਬੰਚਿਆਂ ਦੇ ਲਿਖਣ ਪ੍ਰਗਟਾਓਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ
 (d) ਬੰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਾਕ ਸੰਰਚਨਾ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ

59. ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅੱਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੰਮ ਹੈ।
 (a) ਵਰਟਮਾਲਾ (b) ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ
 (c) ਸੰਪ੍ਰੇਸ਼ਣ (ਬੇਲ ਚਾਲ ਦੀ ਕਲਾ)
 (d) ਲਿਖਾਈ

60. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਤਰ ਤੇ ਬੰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ—
 (a) ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸੂਲੇਖ (b) ਅਧੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪੂਰੀ ਕਰਾਉਣਾ
 (c) ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਵਾਉਣਾ
 (d) ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਆਏ ਸੰਵਾਦ ਲਿਖਣਾ

English Language (Q. No. 61 to 90)

Passage 1 : Please read the passage carefully and answer the questions 61 to 68

Everyone has a favourite attraction at an amusement park, and I am no different. However, unlike most people who seem to prefer rollercoasters, my favorite ride is a little more gentle. Every time I go to Coney Island, Navy Pier, or the Santa Monica

Pier, I absolutely have to ride the Ferris wheel. The Ferris wheel is simple and yet also quite complex. That is, riding it is easy, but how it works is complicated. A series of carts are attached to a wheel, which is attached to a rim. That rim rotates vertically around an axis and gravity keeps the carts upright. As simple as the ride seems, only advanced engineers can make safe and

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (7)

fun Ferris wheels. What it lacks in Thrills..... While the Ferris wheel is not as thrilling as a rollercoaster, it is still very exciting. The fact of being high in the air makes it so much more entertaining than a lot of rides. I mean, how often do we go from that high up in daily life? Nevertheless, I have to admit, I don't seek Ferris wheels out because of their excitement. Rather, I find them very relaxing. At the top of the Ferris wheel, you get beautiful sights of the park. You also get a sense of calm that you don't get in the hustle and bustle of the park below. Additionally, Ferris wheels are also gorgeous to look at when they are lit up at night. In fact, the original Ferris wheel was designed as much to be seen as to be ridden. It happened at the World's Fair. The first Ferris wheel was made by a man named George Washington Gale Ferris, Jr. He designed it for the Chicago World's Fair in 1893. It was the tallest attraction there, standing 264 feet high. However, visitors to the fair were impressed by the size of the ride as well as the mechanics of it. In 1893, anything that was not turned by hand was considered a sight to see. And the wheel, which was a machine, was truly incredible to see. Further, as one visitor put it, the wheel was amazing because it seemed to be missing support. That is, it did not look like it could stand on its own. And yet it did not even rotate! They keep reaching higher and higher. Ferris wheel technology has only improved since then. Most of today's Ferris wheels are much larger than that first one. The largest in the world is the "Singapore Flyer," which stands slightly taller than twice what Ferris's did! Today, the Ferris wheel is the most common amusement park ride. But that does not mean you should take them for granted. Instead, be thankful for Ferris's invention. The next time you're at an amusement park, don't just look up at the impressive wheel in the sky on your way to a newer attraction. Take it for a spin!

61. According to passage, the Ferris Wheel was originally designed for

- (a) Coney Island (b) The World's fair
- (c) Disney World (d) Singapore

62. This passage was most likely written to

- (a) Describe the author's favorite amusement park rides.
- (b) Explain the original design of Ferris Wheels and how they work today
- (c) Describe the history of Ferris Wheels and why they are so popular
- (d) Explain the history of Ferris Wheels and why the author likes them

63. Using information in the passage, the reader can understand that the tallest Ferris Wheel in the world is

- (a) Under 250 feet tall (b) between 250 and 500 feet tall
- (c) Between 500 and 750 feet tall
- (d) Over 750 feet tall

64. Find a word from the passage which

- (a) Exciting (b) Relaxing
- (c) Consider (d) Impressed

65. As used in the passage, the word 'attraction' most nearly means

- (a) Sense (b) Park
- (c) Ride (d) Vision

66. It can be understood that Coney Island, Navy Pier, and the Santa Monica Pier are all examples of

- (a) Amusement parks (b) Ferris Wheels
- (c) Vacation spots (d) Boat docks

67. As used in the passage, which is the best antonym for 'complex'?

- (a) Impressive (b) Beautiful
- (c) Exciting (d) Simple

68. What does the author like best about Ferris Wheels?

- (a) The impressive engineering and beauty of them
- (b) The excitement and thrills they guarantee
- (c) The beautiful sights and relaxation they allow
- (d) The fact that most amusement parks have one such wheel

Passage 2 : Please read the passage carefully and answer the questions 69 to 75

The worst days of any summer are the rainy ones. We spend all year looking forward to nice weather and long, hot days. All of winter, with its dreary gray days and bitter cold, we dream of those endless days at the beach, laying on the sand and soaking in the bright and burning sun. And then, summer comes, and it rains. As a child, I would wake up to rainy summer days and come close to crying. It wasn't fair. We suffered through months of school and miserable weather for those scant ten weeks of freedom and balmy weather. Any day that I could not spend at the beach or playing ball with my friends seemed like a punishment for something I didn't even do. On those rainy summer days, I had nothing fun to do and could only sit inside, staring out at the rain like a Dickensian orphan. I was an only child, so there was no one else to play with. My father worked from home, so I was not truly alone, but he could not actively play with me since he was technically at work. It was those days that I would resign myself to whatever was on television or any books that I could find lying around. I'd crawl through the day and pray each night that the rain would not be there the next day. As an adult, though, my opinion of summer rain has changed. When you have to work every day, summer is not as eagerly anticipated. Mostly, the days run together, bleeding into each other so that they no longer seem like separate entities and instead feel like continuations of the same long day. Everything seems monotonous and dull, and an ennui or listlessness kicks in. Such a mindset makes you cheer for anything new or different. I spend the winter dreaming of summer and the summer dreaming of winter. When summer comes, I complain about how hot it is. And then I look forward to the rain, because the rain brings with it a cold front, which offers a reprieve—Admittedly one that is all too short—from the torture of 100° and humid days. Rainy days are still the worst days of the summer, but summer rain today means positively beautiful—and considerably cooler—weather tomorrow.

69. According to the passage, which of the following is a true statement about the narrator as a child?

- (a) He or she was often bored on summer days
- (b) He or she preferred cooler weather
- (c) He or she liked staying indoors
- (d) He or she had no siblings

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (8)

70. As used in the final paragraph, the word 'reprieve' most nearly means
 (a) Permanent conclusion
 (b) Short continuation (c) Higher level of pain
 (d) Temporary break

71. Compared to how he or she was as a child, the narrator as an adult is
 (a) More realistic (b) Less excitable
 (c) More idealistic (d) Less calm

72. Find a word from the passage which is a synonym of 'to expect' :-
 (a) Dreamy (b) Resign
 (c) Anticipated (d) Miserable

73. Find a word from the passage which is opposite of 'interesting'
 (a) Monotonous (b) Reprieve
 (c) Miserable (d) Entities

74. The passage makes use of language that is
 (a) Metaphorical (b) Rhetorical
 (c) Formal (d) Ambiguous

75. According to the Passage, Summer is different for adults because
 (a) Rain brings with it cold temperature for the following days
 (b) The Weather is much warmer than it is for children
 (c) They do not get a long time off from work for the season
 (d) They better know how to occupy their downtime

76. Poems are best suited as teaching material for young learners because :
 (a) They can learn literary language through them
 (b) They can playfully recite them using different rhythms and intonation patterns
 (c) They can remember them easily as they are short in length.
 (d) There do not have to focus on meaning of each and every word.

77. After narrating the story of "The hare and the tortoise", a teacher asks learners to focus on the words which describe the qualities of either Hare or the Tortoise, and then, tells them that such words are cal adjectives. The teacher is :
 (a) Trying to teach grammar in a context
 (b) Diluting the impact of story on learners
 (c) Unnecessarily mixing grammar teaching with story telling
 (d) Focusing too much on grammatical competence of the learners

78. Which of the following is an example of an 'authentic' language material ?
 (a) Newspaper (b) Textbook
 (c) Encyclopaedia (d) Dictionary

79. The most important device used by teacher for recapitulation is
 (a) Narration (b) Explanation
 (c) Questioning (d) Introduction

80. The term Syntax is related to
 (a) Syllables (b) Sentence structure
 (c) Word meaning (d) Sound system

81. Meaning of Morphology is
 (a) Structure of words (b) Meaning of words
 (c) Pronunciation of words (d) Position of words

82. Which of the following is a method for teaching reading?
 (a) Alphabetic (b) Sentence
 (c) Phonic (d) All of the above

83. A pitch of musical note produced by vibration of the vocal cords is
 (a) Pause (b) Stress
 (c) Intonation (d) Rhythm

84. In a primary class, if a student makes pronunciation errors, the teacher should :
 (a) Scold the child immediately to make him avoid errors
 (b) Correct him immediately to avoid fossilization of the errors
 (c) Let the child be, to make him feel comfortable
 (d) Accept his errors initially and gradually take him to correct pronunciation

85. Second Language is learnt the best by :
 (a) Watching movies in second language
 (b) Translating the second language into first language
 (c) Learning the grammatical rules of combining sentences in second language
 (d) giving learners maximum opportunities to communicate in second language

86. Before teaching a text on 'Colours', if a teacher takes her class to the garden to make them observe colours in nature, she is following :
 (a) Schema Theory Approach
 (b) Reading Readiness Approach
 (c) Phonic Approach
 (d) Emergent Literacy Approach

87. The best reading material for introducing reading to young learners would be :
 (a) Primers organized around special sounds
 (b) List of commonly used words with pictures
 (c) A list of sentences with simple words for comprehension
 (d) An animal fable with supporting illustrations

88. Multilingualism in the classroom would :
 (a) Discourage the use of dialects in class
 (b) Encourage the use of literature from different folk cultures
 (c) Obstruct the language learning process
 (d) Facilitate maximum teacher talk

89. The most important criteria for selecting appropriate children's literature is :
 (a) Publication house (b) Illustrations in the book
 (c) Theme of the text (d) Length of the book

90. "I am a little fairy ! Here is my magic wand. Woosh ! It goes and makes everyone's wishes come true !" In the sentence, the function for which the child uses the language is :
 (a) Imaginative function
 (b) Heuristic function (c) Regulatory function
 (d) Instrumental function

Section—B Mathematics (Bilingual Section, Q. No. 91 to 120)

ਭਾਗ—B ਗਣਿਤ (ਦੁਭਾਸੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 91 - 120)

91. Namrata and Rabia had some conversation through messages. Namrata has sent 'n' messages in 1 hours and Rabia has sent r messages in equal amount of time. Which of the following represents the total number of messages sent in 3 hours ?

(a) $6nr$ (b) $6(6n + r)$
(c) $3(n + r)$ (d) $9nr$

92. Sonia made two concentric circles with two pieces of rope. The distance between two circles is 6 cm. What is difference between lengths of 2 ropes used to make circles ?

(a) 12 cm (b) 12π cm
(c) 36 cm (d) 36π cm

Direction Q. 93 to 95 : Sourabh and Tarun receive the same amount of pocket money every week. The table shows what part of their pocket money they spent on travelling and food.

	Sourabh	Tarun
Travelling	0.45	$\frac{3}{5}$
Food	$\frac{1}{2}$	0.35

93. Who spent more of their pocket money on travelling ?

(a) Sourabh (b) Tarun
(c) Both spent equal amount
(d) None of the above

94. Who spent more of their pocket money on food ?

(a) Sourabh (b) Tarun
(c) Both spent equal amount
(d) None of the above

95. Who spent the greater amount of their pocket money ?

(a) Sourabh (b) Tarun
(c) Both spent equal amount
(d) None of the above

Direction Q. 96 to 98 : The table shows distance travelled by three taxies.

Taxi I	Time (in hrs)	1	2	3	4
		50	70	90	110
Taxi II	Time (in hrs)	2	4	6	7
		110	165	220	275
Taxi III	Time (in hrs)	5	10	15	20
		150	300	450	600

96. Which taxi is not travelling at constant speed ?

(a) Taxi I (b) Taxi II
(c) Taxi III (d) All of the above

97. If taxi IV is travelling with double the speed of taxi II. How will you compare the table values of taxi IV and taxi II ?

(a) All the values will be doubled
(b) Time will be doubled
(c) Distance will be doubled
(d) Same values

91. ਨਮਰਤਾ ਤੇ ਰਾਬਿਆ ਵਿੱਚ ਮੈਸੇਜ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਨਮਰਤਾ ਨੇ 'n' ਮੈਸੇਜ 1 ਘੰਟੇ 'ਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਰਾਬਿਆ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ r ਮੈਸੇਜ ਭੇਜਿਆ। ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 3 ਘੰਟੇ 'ਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੈਸੇਜ ਦੇ ਕੁਝ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ—

(a) $6nr$ (b) $6(6n + r)$
(c) $3(n + r)$ (d) $9nr$

92. ਸੋਨੀਆ ਨੇ ਦੋ ਸਮਕੇਂਦਰਿਤ ਗੱਲਾ (circles) ਦੋ ਰੱਸਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੁਵਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ। ਦੋਹਾਂ ਗੱਲਿਆਂ (circles) ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਦੂਰੀ 6 cm ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਰਕ/ਅੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ?

(a) 12 cm (b) 12π cm
(c) 36 cm (d) 36π cm

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 93 ਤੋਂ 95 : ਸੌਰਭ ਤੇ ਤਰੁਣ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਜੇਬ ਖਰਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਤਾਲਿਕਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਖਾਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

	ਸੌਰਭ	ਤਰੁਣ
ਯਾਤਰਾਵਾਂ	0.45	5
ਖਾਣਾ	$\frac{1}{2}$	0.35

93. ਕੌਣ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਵੱਧ ਜੇਬ ਖਰਚੀ ਚੋਂ ਖਰਚਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸੌਰਭ (b) ਤਰੁਣ
(c) ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਖਰਚਾ
(d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

94. ਕੌਣ ਖਾਣ ਤੇ ਵੱਧ ਜੇਬ ਖਰਚੀ ਚੋਂ ਖਰਚਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸੌਰਭ (b) ਤਰੁਣ
(c) ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਖਰਚਾ (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

95. ਕੌਣ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਖਰਚੀ ਦਾ ਵੱਧ ਪੇਸ਼ਾ ਖਰਚਦਾ ਹੈ ?

(a) ਸੌਰਭ (b) ਤਰੁਣ
(c) ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਖਰਚਦੇ ਹਨ
(d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 96 ਤੋਂ 98 : ਹੇਠਲੀ ਤਾਲਿਕਾ ਤਿੰਨ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ—

ਟੈਕਸੀ I	ਸਮਾਂ (ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ)	1	2	3	4
		ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਚ)	50	70	90
ਟੈਕਸੀ II	ਸਮਾਂ (ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ)	2	4	6	7
		ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਚ)	110	165	220
ਟੈਕਸੀ III	ਸਮਾਂ (ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ)	5	10	15	20
		ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਚ)	150	300	450

96. ਕਿਹੜੀ ਟੈਕਸੀ ਨਿਰਦਰ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ ਹੈ ?

(a) ਟੈਕਸੀ I (b) ਟੈਕਸੀ II
(c) ਟੈਕਸੀ III (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

97. ਜੇਕਰ ਟੈਕਸੀ IV, ਟੈਕਸੀ II ਤੋਂ ਦੁਗਣੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਟੈਕਸੀ IV ਤੇ ਟੈਕਸੀ II ਦੀ ਟੇਬਲ ਮਾਨ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋਗੇ ?

(a) ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨ ਦੁਗਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ
(b) ਸਮਾਂ ਦੁਗਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ
(c) ਦੂਰੀ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ (d) ਸਮਾਨ ਮਾਨ

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (10)

98. Which taxi is faster ?
 (a) Taxi I (b) Taxi II
 (c) Taxi III (d) Can't be determined

99. In a forest at present, there are 176 rabbits. The population of rabbits doubles every 6 months. How many months back, there were at the most 10 rabbits in the forest ?
 (a) 4 years (b) 2 years
 (c) 30 months (d) 36 months

100. Least number which when divided by 12, 18, 16, 36 leaving remainder 5 in each case is :
 (a) 60 (b) 149
 (c) 139 (d) 180

101. A certain freezing process requires that room temperature be lowered from 50°C at the rate of 4°C every hour. What will be the room temperature 18 hours after the process begins ?
 (a) 28°C (b) -28°C
 (c) 22°C (d) -22°C

102. Sum of first n odd natural numbers is
 (a) n^2 (b) $n(n+1)$
 (c) $n^2(n+1)^2$ (d) $(n+1)^2$

103. 1 kg ice cream is to be distributed among 25 students, how much ice cream will each student receive :
 (a) 1/25 gm (b) 4 gm
 (c) 40 gm (d) 400 gm

104. 43.010110111 is :
 (a) A rational number (b) An irrational number
 (c) Cannot say (d) An integer

105. Cards marked with numbers 9, 10, ..., 99 are placed in a bag. What is the probability that card drawn is a perfect square.
 (a) 7/91 (b) 9/90
 (c) 91/7 (d) 9/91

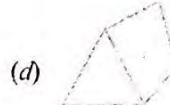
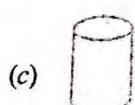
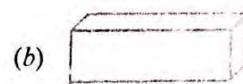
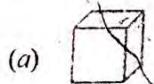
106. A tailor needs $2/5^{\text{th}}$ of a metre of cloth to make a flag. If a tailor has to make 400 flags, then cloth needed by tailor is :
 (a) 160m (b) 80m
 (c) 50m (d) 200m

107. A woman has Rs. 550 in her purse. She has only Rs. 50 and Rs. 10 note which are 23 in total, then Rs. 10 notes in her purse are :
 (a) 15 (b) 8
 (c) 20 (d) 11

108. If 3 women and 6 men can complete a work in 4 days and 6 women and 4 men can complete same work in 3 days, so 1 women can alone complete the work in :
 (a) 46 days (b) 24 days
 (c) 12 days (d) 6 days

109. How many tens are there in 5482 ?
 (a) 48 (b) 82
 (c) 482 (d) 548

110. In which shape all the faces are of same size ?

98. किहजी टैक्सी जिआदा उत्तर चलदी है ?
 (a) टैक्सी I (b) टैक्सी II
 (c) टैक्सी III (d) किंहा नहीं जा सकदा

99. इक्के जंगल विच इस समें 176 खरगोश हन। हर 6 महीने बाअद उन्होंने दी गिराउ दूगली हो जांची है। किंन सभां पहिलां उधे 10 खरगोश से ?
 (a) 4 साल (b) 2 साल
 (c) 30 महीने (d) 36 महीने

100. उत्तर किहजी सब तें छेटी संखिआ होवेगी जिसकुं जदै 12, 18, 16, 36 नाल भाग कोडा जावे ते उस दा सेस्टल (remainder) 5 होवे—
 (a) 60 (b) 149
 (c) 139 (d) 180

101. सेमट दी पूँजिआ जिस विच चमरे दा उपमान 50°C है, $\frac{1}{4}^{\circ}\text{C}$ पूँज घटा दे रेट नाल घटाए जाण दी जारहा है। इह पूँजिआ छतु होणे के 18 घंटे बाअद चमरे दा उपमान की होवेगा ?
 (a) 28°C (b) -28°C
 (c) 22°C (d) -22°C

102. पहिली n पूँजितक विस्त दी संखिआ दा जेज्ज है—
 (a) n^2 (b) $n(n+1)$
 (c) $n^2(n+1)^2$ (d) $(n+1)^2$

103. 1 किलो आटोमलौम 25 विदिआरबीआं से वैद्यी गाई। हर विदिआरबी कुं किंनी आटोमलौम मिली—
 (a) 1/25 ग्राम (b) 4 ग्राम
 (c) 40 ग्राम (d) 400 ग्राम

104. 43.010110111 है—
 (a) परिमेय नंधर (b) अपरिमेय नंधर
 (c) कहिनहीं सकदे (d) प्रूफांक

105. बुझ कारडां $\frac{1}{4}$ अंकां नाल चित्तिन करके 9, 10, 99 इक बैरा विच रख दिता गिआ। इन्हां कारडां विचे पुरण वरग वाले इक कारड दी की प्रायिकता (Probability) होवेगी ?
 (a) 7/91 (b) 9/90
 (c) 91/7 (d) 9/91

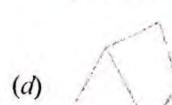
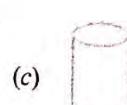
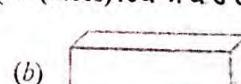
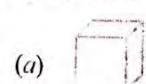
106. इक टेलर $\frac{1}{2}/5^{\text{वां}}$ मीटर कॅपज़ा इक इडे $\frac{1}{2}$ बनाउण लाई चाहोदा है। जेकर उस टेलर ने 400 इडे बनाउणे होणे तां किंने मीटर कॅपज़ा चाहोदा है ?
 (a) 160m (b) 80m
 (c) 50m (d) 200m

107. इक औरत दे बहुधे विच 550 रुपए सी। उसदे कैल केवल 50 रुपए ते 10 रुपए दे गी नेट सी जै कि बूल 23 सन ते उसदे बहुधे विच 10 रुपए दे किंने नेट हन ?
 (a) 15 (b) 8
 (c) 20 (d) 11

108. जेकर 3 औरतां ते 6 आदामी इक बैम $\frac{1}{2}$ 4 दिनां विच पुरा करदे हन ते 6 औरतां ते 4 आदामी उस ही बैम $\frac{1}{2}$ 3 दिनां विच करदे हन ते इक औरत उस बैम $\frac{1}{2}$ इकली किंने दिनां च पुरा करेगी—
 (a) 46 दिनां च (b) 24 दिनां च
 (c) 12 दिनां च (d) 6 दिनां च

109. 5482 विच किंनीआं दहाईआं हन ?
 (a) 48 (b) 82
 (c) 482 (d) 548

110. हेठ दितीआं विच किस दे प्रिस्त (faces) इंके आकार दे है ?

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (11)

111. What is 6.75 hours in hours and minutes ?

- 6 hours and $\frac{3}{4}$ minutes
- 6 hours and 45 minutes
- 6 hours and 75 minutes
- 7 hours and 15 minutes

112. The height of a rectangle in a histogram shows the

- width of the class
- upper limit of the class
- lower limit of the class
- frequency of the class

113. Four students look at all the dishes in a menu. Amy says one out of the 4 dishes is made from potatoes. Rohan says 25% of the dishes are made from potatoes. Sara says one-fourth of the dishes are made from the potatoes. Peter says half of the dishes are made from potatoes. Which student disagrees with the others ?

- Amy
- Rohan
- Sara
- Peter

114. If the sides of a cube are halved, its volume will become times the original volume.

- 1 / 2
- 1 / 4
- 1 / 6
- 1 / 8

115. Complete the pattern :
1, 4, 9, 16, 25, 36,

- 40
- 49
- 64
- 48

116. How can a teacher help students to generalize mathematical experiences ?

- Identifying common rules, investigating, extending common rules to generalize
- Identifying common rules, investigating, extending, common rules to generalize, connecting ideas
- Connecting ideas, identifying common rules, investigating, extending common rules to generalize
- Investigating, identifying common rules, extending common rules to generalize

117. While multiplying, -3×-7 , Raja answers – 21. The error done by him is because :

- Raja is not clear about Division of Integers
- Raja has not understood the concept of multiplication of integers
- Raja is careless
- Raja needs more practice for addition of integers

118. When Rohit add two numbers on paper he gets 102 but when he does it orally he gets 30. One of these two answers is correct. What might be the possible error he must be doing ?

- He doesn't know how to do addition
- He has confusion in place value system
- He is good orally but weak in doing addition on notebook
- He is good doing addition on notebook but weak in doing addition orally

111. 6.75 ਘੰਟੇ ਵਿਚ, ਕਿਨੇ ਘੰਟੇ ਤੇ ਮਿਨਟ ਹਨ ?

- 6 ਘੰਟੇ ਤੇ $\frac{3}{4}$ ਮਿਨਟ
- 6 ਘੰਟੇ ਤੇ 45 ਮਿਨਟ
- 6 ਘੰਟੇ ਤੇ 75 ਮਿਨਟ
- 7 ਘੰਟੇ ਤੇ 15 ਮਿਨਟ

112. ਇੱਕ ਆਇਤ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦਾ ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

- ਵਰਗ ਦੀ ਚੌਂਝਾਈ
- ਵਰਗ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ
- ਵਰਗ ਦੀ ਹੱਠਲੀ ਸੀਮਾ
- ਵਰਗ ਦੀ ਥਾਰੰਬਾਰਤਾ

113. ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭੇਜਨ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਅੰਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਐਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਿਅੰਜਨ ਆਲੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਰੋਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ 25% ਵਿਅੰਜਨ ਆਲੂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਵਿਅੰਜਨ ਆਲੂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਕਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- ਐਸੀ
- ਰੋਹਨ
- ਸਾਰਾ
- ਪੀਟਰ

114. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਘੰਟ (Cube) ਦੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਇਤਨ (volume) ਗੁਣਾ ਅਸਲੀ ਆਇਤਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗਾ ?

- 1 / 2
- 1 / 4
- 1 / 6
- 1 / 8

115. ਇਸ ਫੁੰਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ—
1, 4, 9, 16, 25, 36,

- 40
- 49
- 64
- 48

116. ਬੋਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣ—

- ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਨਕਲ ਕਰਨਾ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਨਤਾ (generalize)
- ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਖੋਜਬੀਨ ਕਰਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਜਨਤਾ (generalize) ਵਿਚਾਰ ਜੋੜਨਾ
- ਵਿਚਾਰ ਜੋੜਨਾ, ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਖੋਜਬੀਨ ਕਰਨਾ, ਸਾਧਾਰਨ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ
- ਖੋਜਬੀਨ ਕਰਨਾ, ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ, ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ

117. ਜਦ – 3×-7 ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਜਾ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ – 21। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਰਾਜੇ ਵਲੋਂ ਸੰਭਵ ਗਲਤੀ ਹੈ ?

- ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਅੰਕ/ਪੂਰਣਾਂਕ ਦੀ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ
- ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਅੰਕ/ਪੂਰਣਾਂਕ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ
- ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੈ
- ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪੁਣਾਂਕ ਦੀ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

118. ਜਦ ਰੋਹਿਤ ਦੋ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਤੇ ਜਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ 102 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਇਹੀ ਚੀਜ਼ ਜੁਬਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ 30 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਭਵ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ?

- ਉਸਨੂੰ ਜਮਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ
- ਉਸਨੂੰ ਸਥਾਨੀਜ ਮਾਨ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਦੁਵਿਧਾ ਹੈ
- ਉਹ ਜੁਬਾਨੀ ਦੰਗਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਪੀ ਵਿਚ ਜਮਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ
- ਉਹ ਕਾਪੀ ਤੇ ਜਮਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੰਗਾ ਪਰ ਜੁਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ

119. How can a teacher work towards the misconceptions of a student for a concept in mathematics ?

- Ignoring the child who has developed misconceptions
- Understanding child's reasoning towards the concept and then facilitating her accordingly
- Giving worksheets and focusing on procedures to solve problem
- Providing remedial classes to the student

120. Which is the most important reason for a math teacher to enroll herself in a scientific body / organization ?

- To be updated with the latest researches and trends in the field of mathematics
- To make an impression on school administration
- To have an international linkages in the field of mathematics
- To have quick promotions

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (12)

119. ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਵੇਂ, ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਬੇ-ਸਮਝੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

- ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਬੇ-ਸਮਝੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇ-ਪਿਆਨ ਕਰਨਾ
- ਬੱਚੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਈ ਤਰਕ ਜਾਨਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ
- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਰਕਸ਼ੋਪ ਦੇਣਾ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਤਗੇਕੇ ਤੇ ਪਿਆਨ ਦੇਣਾ
- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇਣਾ

120. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹਿਸਾਬ ਵੇਂਅ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ (ਸਾਈਟੀਫਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਾਡੀ) ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਸਾਈਟੀਫਿਕ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

- ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਆਪੁਨਿਕ ਖੋਜਾਂ ਤੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
- ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉੱਤੇ ਚੰਗਾ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ
- ਮੰਤਰਾਲਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਬਨਾਉਣਾ
- ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲਣਾ

Environmental Science (Bilingual Section, Q. No. 121 to 150)

ਪਰਿਆਵਰਨ ਅਧਿਐਨ (ਦੁਭਾਸ਼ੀ ਭਾਗ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 121 - 150)

121. Ladakh which is known as cold desert is in which state of India :

- Himachal Pradesh
- Assam
- Jammu and Kashmir
- Uttarakhand

122. Which of the following is not a water conservation / harvesting method ?

- Stepwells
- Drip irrigation
- Reverse Osmosis (RO)
- Community tanks

123. Which of the following represents group of chemical substances used in water purification ?

- Chlorine, Ozone, Charcoal
- Charcoal, Radium, Ozone
- Aluminium, Ozone, Magnesium
- Bromine, Ozone, Alum

124. Ashu was boiling eggs. By chance she puts lot of salt in water. What happen to the eggs ?

- The eggs float as density of water increases on adding salt
- Eggs float as density of water decreases on adding salt
- The eggs sink as density of water increases on adding salt
- The eggs sink as density of water decreases on adding salt

125. Sneha wants to go to her Aunt's place in Ahmedabad and then to her grandparents house in Kerala. Her house is in Delhi and she plans to travel by train. Which of the following mountain / hill ranges, she is likely to cross.

- Western ghats
- Eastern ghats
- Shivaliks
- Hindu Kush

126. Ahmedabad is in which direction to Trivendrum :

- North-East
- North-West
- South-East
- South-West

121. ਲੱਦਾਖ ਨੂੰ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ—

- ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
- ਆਸਾਮ
- ਜੰਮ੍ਹ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ
- ਉੱਤਰਾਖੰਡ

122. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਬਾਉਲੀ
- ਪਾਈਪਾਂ ਨਾਲ ਪੌਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ
- ਆਰ.ਏ
- ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਤਲਾਬ

123. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਰਸਾਇਣੀ ਸਮੂਹ ਪਾਣੀ ਸੂਧੀ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

- ਕਲੋਰਿਨ, ਉਜ਼ਨ, ਚਾਰਕੋਲ
- ਚਾਰਕੋਲ, ਰੋਡੀਅਮ, ਉਜ਼ਨ
- ਐਲੂਗੀਨੀਅਮ, ਉਜ਼ਨ, ਮੇਗਨਿਸ਼ਿਅਮ
- ਬੋਲਾਈਨ, ਉਜ਼ਨ, ਫਿਟਕਰੀ

124. ਆਸੂ ਨੇ ਆਂਡੇ ਉਬਾਲਦਿਆਂ, ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਲੂਣ ਪਾਇਆ। ਆਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ?

- ਲੂਣ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਣਤਾ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਆਂਡੇ ਤੈਰਨ ਲੱਗੇ।
- ਲੂਣ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਣਤਾ ਘੱਟ ਗਈ ਅਤੇ ਆਂਡੇ ਢੁੱਬ ਗਏ।
- ਲੂਣ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਣਤਾ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਆਂਡੇ ਢੁੱਬ ਗਏ।
- ਲੂਣ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਣਤਾ ਘੱਟ ਗਈ ਅਤੇ ਆਂਡੇ ਢੁੱਬ ਗਏ।

125. ਸਨੇਹਾ ਆਪਣੀ ਆਂਟੀ ਦੇ ਘਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੇ ਘਰ ਕੇਰਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਘਰ ਦਿੱਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪਰਬਤ/ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਲਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

- ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ
- ਪੂਰਬੀ ਘਾਟ
- ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ
- ਹਿੰਦੂ ਕੁਸ਼

126. ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਰਮ ਦੀ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਹੈ ?

- ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ
- ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ
- ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ
- ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (13)

27. Which one of the following is not correct about atmosphere of the earth ?

- Blanket of the air prevents the sudden increase in temperature during the day light hours.
- Air helps in slowing down the escape of heat into outer space.
- Air, a good conductor of heat helps in maintaining the average temperature.
- The major component of air is carbon dioxide which is used by plants.

28. There are two column given below. Column A has food component and column B has source of food component.

Column A	Column B
I. Carbohydrates	(i) Bread
II. Proteins	(ii) Butter
III. Fats	(iii) Fruit Salad
IV. Minerals	(iv) Dal

Which one of the following options matched column A to column B correctly ?

- I - iv; II - ii; III - iii, IV - i
- I - i; II - iv; III - ii; IV - iii
- I - ii; II - iii; III - iv; IV - i
- I - iii; II - i; III - ii; IV - iv

29. Edward Jenner developed a vaccine that could provide immunity against which one of the following disease ?

- Chicken pox
- Polio
- Small pox
- Rabies

30. Which one of the following option best describes vermin composting ?

- The process of leaving the field uncultivated for a season
- The process through which excessive water is supplied to the field
- The process of preparing manures using earthworms
- The process of removal of weeds through uprooting physically

31. Which one of the non living things listed below was not even once a part of living thing ?

- Butter
- Leather
- Salt
- Wool

32. Which one of the following places is famous for Madhubani painting ?

- Assam
- Bihar
- Odisha
- Himachal Pradesh

33. A disease Goitre is caused by deficiency of which one of the following ?

- Vitamin B
- Vitamin D
- Iodine
- Iron

34. What do we call plants with weak stems that can't stand upright and spread on the ground ?

- Climbers
- Creepers
- Herbs
- Shrubs

35. Which one of the following tree has roots growing from its branches ?

- Amaltas
- Ashok
- Peepal
- Banyan

127. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- ਹਵਾ ਦੀ ਪਰਤ (Blanket) ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਚਾਨਕ ਵੱਧਣ ਵਾਲੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ।
- ਬਾਹਰੀ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ਼ਮਾ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਵਾ ਹੌਲੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- ਹਵਾ, ਉਸ਼ਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੁਚਾਲਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਹਵਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਅਕਸਾਈਡ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੋਏ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

128. ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਾਲਮ A ਭੋਜਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ (component) ਤੇ ਕਾਲਮ B ਭੋਜਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ—

ਕਾਲਮ A	ਕਾਲਮ B
I. ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟ	(i) ਬਰੈਡ/ਰੋਟੀ
II. ਪ੍ਰੋਟੀਨ	(ii) ਮੱਖਣ
III. ਚਰਬੀ	(iii) ਫਲ ਤੇ ਸਲਾਦ
IV. ਖਣਿਜ	(iv) ਦਾਲ

ਕਿਹੜਾ ਜੋੜ ਕਾਲਮ A ਮੁੱਤਾਬਿਕ ਸਹੀ ਜੋੜ ਹੈ।

- I - iv; II - ii; III - iii, IV - i
- I - i; II - iv; III - ii; IV - iii
- I - iii; II - iii; III - iv; IV - i
- I - iii; II - i; III - ii; IV - iv

129. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐਡਵਰਡ ਸ਼ੈਨਰ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਟੀਕਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ?

- ਛੋਟੀ ਚੇਚਕ
- ਪੇਲਿਓ
- ਖਸਰਾ
- ਰੋਬਿਜ਼

130. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਬਥਨ ਕੰਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਖਾਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

- ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਮੌਸਮ ਤਕ ਬਿਨਾ ਖੇਤੀ ਕੀਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਡੋਇਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਧੂ ਘਾਹ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

131. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਗੈਰ ਜੀਵਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਜੀਵਤ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਰਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ—

- ਮੱਖਣ
- ਚਮੜਾ
- ਨਮਕ/ਲੂਣ
- ਉਨ

132. ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਮਹਿਬਨੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ ਪਸੰਧ ਹੈ—

- ਆਸਾਮ
- ਬਿਹਾਰ
- ਉਜ਼ੀਸ਼ਾ
- ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

133. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਗਲੱਕ ਰੋਗ' / ਗਲੱਗੀਡ ਕਿਸ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

- ਵਿਟਾਮਿਨ B
- ਵਿਟਾਮਿਨ D
- ਆਈਓਡੀਨ
- ਆਇਰਨ

134. ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਦਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਸਿੱਧੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?

- ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ
- ਬੇਲਾ
- ਜੜ੍ਹੀ-ਬੂਟੀਆਂ
- ਝਾੜੀਆਂ

135. ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਰੁੱਖ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਤੇ ਹੋ ਉਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ?

- ਅਮਲਤਾਸ
- ਅਸੋਕ
- ਪਿੱਪਲ
- ਬੇਹੜ

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (14)

136. There are two column given below. Column A has characteristics of teeth of different animals and column B has name of animals.

Column A

- I. Short front teeth for snipping, large and flat teeth for chewing (i) Cat
- II. Sharp teeth for tearing and cutting (ii) Squirrel
- III. Sharp curved teeth but food is not chewed (iii) Snake
- IV. Front teeth keep growing, thus they keep gnawing on things (iv) Cow

Which one of the following options matched column A to column B correctly ?

- (a) I - iv; II - i; III - iii; IV - ii
- (b) I - iii; II - iii; III - iv; IV - i
- (c) I - i; II - iii; III - iv; IV - ii
- (d) I - iii; II - i; III - iv; IV - iii

137. Which of the following match is not a correct way for food preservation for longer duration ?

- (a) Dal - Badiyan (b) Lemon - Pickle
- (c) Potato - Chips (d) Milk - Paneer

138. Venus rotates from east to west. Which other planet in the solar system rotates from east to west.

- (a) Neptune (b) Jupiter
- (c) Uranus (d) Mercury

139. Kashmir is famous for pashmina which is very special wool and very soft. The wool is obtained from :

- (a) goats (b) sheep
- (c) yak (d) rabbit

140. Silk Fibre is actually a :

- (a) complex carbohydrate
- (b) starch
- (c) protein (d) a type of fat

141. Cyclones are natural disaster affecting life and property of people. Which of the following places in India are likely to be affected by cyclones :

- (a) Tehri (b) Jaisalmer
- (c) Vishakapatnam (d) Bhopal

142. Ajay puts two spoons of sugar in a glass of milk. What happens to the solubility of sugar in milk if he warms the milk.

- (a) Solubility increases (b) Solubility decreases
- (c) There is no effect on solubility
- (d) Solubility increases and then decreases.

143. It is known that there is no need to swim in 'dead sea' as persons can simply float whereas one has to put effort to swim in other seas or oceans. This is because :

- (a) High salt concentration in dead sea increases density
- (b) Low salt content increases density
- (c) High salt content decreases density
- (d) Low salt content decreases density.

144. In a beehive, there are three types of bees-queen bee, worker bee and drone. Which of the following statements is incorrect :

- (a) All worker bees are female
- (b) All drones are male
- (c) Only queen bee lays eggs
- (d) Worker bees are both male and female

136. ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਲਮ A ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਲਮ B ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ—

ਕਾਲਮ A

- I. ਵੱਡਣ ਲਈ ਅਗਲੇ ਛੇਟੇ ਦੰਦ,
- II. ਕੱਟਣ ਤੇ ਚੀਰਣ ਲਈ ਤਿੰਬੇ ਦੰਦ
- III. ਤਿੰਬੇ ਮੁੜੇ ਹੋਏ ਦੰਦ ਪਰ ਭੋਜਨ ਨੂੰ

- (i) ਚਿੱਲੀ
- (ii) ਗਿਲਹਰੀ
- (iii) ਸੱਪ

ਚਾਬਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ

IV. ਅਗਲੇ ਦੰਦ ਵਧਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ (iv) ਗਾਂ

ਜੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁਤਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਾਲਮ A ਕਾਲਮ B ਨਾਲ ਸਹੀ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ?

- (a) I - iv; II - i; III - iii; IV - ii

- (b) I - ii; II - iii; III - iv; IV - i

- (c) I - i; II - iii; III - iv; IV - ii

- (d) I - iii; II - i; III - iv; IV - iii

137. ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਭਰੀਕਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (a) ਦਾਲ - ਵੜੀਆਂ (b) ਨਿੰਬੂ - ਅਚਾਰ

- (c) ਆਲੂ - ਚਿੱਪਸ਼ (d) ਦੂੱਧ - ਪਲੀਰ

138. 'ਵਿਨਿਸ' ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵਲ ਪੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਸੌਰ ਮੰਡਲ ਦਾ ਗ੍ਰਾਹਿ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵਲ ਪੁੰਮਦਾ ਹੈ।

- (a) ਨੈਪਚਾਊਨ (b) ਬਹਿਸਪਤ

- (c) ਯੂਰੇਨਿਮ (d) ਬੁੱਧ

139. ਕਸ਼ਮੀਰ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਤੇ ਨਰਮ ਉੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ—

- (a) ਬਕਰੀਆਂ (b) ਭੇਡਾਂ

- (c) ਯਾਕ (d) ਖਰਗੋਸ

140. ਸਿਲਕ ਰੇਸ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ—

- (a) ਜਾਲਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ (b) ਮਾੰਡੀ/ਸਟਾਰਚ

- (c) ਪ੍ਰੋਟੀਨ (d) ਚਰਬੀ ਦੀ ਕਿਸਮ/ਵਸਾ ਦੀ ਕਿਸਮ

141. ਚੱਕਰਵਾਤ ਕੁਦਰਤੀ ਆਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਤੇ ਘਰਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ।

- (a) ਟੀਹੀਰੀ (b) ਜੈਸਲਮੌਰ

- (c) ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ (d) ਭੋਪਾਲ

142. ਅਜੇ ਦੂੱਧ ਦੇ ਗਿਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਮਚ ਚੀਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੂੱਧ ਨੂੰ ਜੇ ਗਰਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਚੀਨੀ ਦੀ ਘੁਲਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

- (a) ਘੁਲਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਧੇਰੀ (b) ਘੁਲਨਸ਼ੀਲਤਾ ਘਟੇਰੀ

- (c) ਘੁਲਨਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਹੀਂ

- (d) ਘੁਲਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਧ ਕੇ ਘਟੇਰੀ

143. ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ' (dead sea) ਵਿੱਚ ਤੈਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਬੜੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਹੋਰ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੈਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ—

- (a) ਮ੍ਰਿਤ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਨਮਕ ਦੀ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਉਸਦੇ ਘਨਤਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।

- (b) ਵੱਧ ਨਮਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਨਤਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

- (c) ਘਟ ਨਮਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਨਤਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

144. ਮਹੂਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਛੱਡੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਹਨ ਰਾਣੀ ਮੱਖੀ, ਨੌਕਰ ਮੱਖੀ, ਡਰੈਨ ਮੱਖੀ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ।

- (a) ਸਭ ਨੌਕਰ ਮੱਖੀਆਂ ਮਾਦਾ ਹਨ

- (b) ਸਾਰੇ ਡਰੈਨ ਨਰ ਹਨ

- (c) ਸਿਰਫ ਰਾਣੀ ਹੀ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

- (d) ਨੌਕਰ ਮੱਖੀਆਂ ਨਰ ਤੇ ਮਾਦਾ ਹਨ

145. Which of the following statement is not true :
 (a) Zygote is uni cellular
 (b) Embryo is uni cellular
 (c) Ova is uni cellular (d) Egg is uni cellular

146. A teacher of class V asks her students to perform a survey in their area to find out how much water is used in each house and present a report. Which process skills can be assessed through this activity ?
 (a) Experimentation, prediction, observation
 (b) Experimentation, observation, classification
 (c) Observation, hypothesizing, measurement
 (d) Communication, questioning, inferencing

47. Which of the following statement is incorrect about field visits as utilized in EVS classroom ?
 (a) Field visit should be organized only to a distant and well known place.
 (b) Field visit are used for both teaching – learning process and as well as in assessment of children.
 (c) Field visit require pre-planning and instructional activities that take place prior to the trip.
 (d) Field visit should have follow up activities to maximize the value of the trip.

48. Which of the following is not an essential pre requisite for developing mapping skills at primary level ?
 (a) An understanding of relative position
 (b) An understanding of relative directions
 (c) Drawing according to the scale
 (d) An understanding of top-bottom view

49. NCF 2005 proposes integrated and thematic approach for EVS Curriculum at primary stage. What is the major purpose / advantage of such an approach ?
 (a) Students have to study only one subject
 (b) It reduces curriculum load
 (c) It helps students in establishing linkages
 (d) It is more scoring

50. Which of the following is not an objective of teaching EVS at primary level :
 (a) To present science and social science concepts as one subject
 (b) To be able to critically address gender concerns
 (c) To be able to critically address issues of marginalization and oppression
 (d) To develop awareness about environment issues

PSTET Previous Paper Sept. 2016 (Paper - I) (15)

145. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ—
 (a) ਯੁਗਮ ਇਕ ਕੋਸ਼ਕੀ ਸੈਲ ਹੈ (b) ਭਰੂਣ ਇਕ ਕੋਸ਼ਕੀ ਸੈਲ ਹੈ
 (c) ਅੰਡਾਣੂੰ ਇਕ ਕੋਸ਼ਕੀ ਸੈਲ ਹੈ
 (d) ਆੰਡਾ ਇਕ ਕੋਸ਼ਕੀ ਸੈਲ ਹੈ

146. ਪੰਜਾਬੀ (V) ਜਾਮਾਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਨਾ ਪਾਣੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਓ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਕੀ ਹੋਣਗੇ ?
 (a) ਪ੍ਰਯੋਗ, ਭਰ੍ਵਾਖ ਅਨੁਮਾਨ ਨਿਗੀਖਣ
 (b) ਪ੍ਰਯੋਗ, ਨਿਗੀਖਣ, ਵਰਗੀਕਰਣ
 (c) ਨਿਗੀਖਣ, ਪਰਿਕਲਪਨਾ, ਮਾਪਨ
 (d) ਸੰਚਾਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਨਿਕ, ਛਾਣਬੋਣ

147. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦੇ (Field visit) ਨੂੰ EVS ਦੀ ਜਾਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ—
 (a) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦਾ ਕਿਧਰੇ ਦੂਰ ਤੇ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
 (b) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦਾ ਦੇਂਦਾਂ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਤਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ
 (c) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਐਕਟੋਵਿਟੀਜ਼ ਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ
 (d) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦੇ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਯਾਤਰ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਈਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ

148. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਜੜੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਰਜੇ ਤੇ ਨਕਸੇ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰੋ—
 (a) ਸੰਬੰਧੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
 (b) ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
 (c) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਉਣ
 (d) ਉਪਰਲੀ ਤੇ ਹੱਠਲੀ ਦਿਖ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

149. ਐਨ-ਸੀ. ਐਂਡ 2005 ਦਾ ਈ.ਵੀ.ਐਸ. ਸਲੇਬਸ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਰਜੇ ਤੇ ਹੀ ਸੰਕਲਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਖੇਤਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਉਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ?
 (a) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨਗੇ
 (b) ਸਲੇਬਸ ਦਾ ਭਾਰ ਘਟੇਗਾ
 (c) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਗੇ
 (d) ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੰਬਰ ਲੈ ਸਕਣਗੇ

150. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਲਈ ਈ.ਵੀ.ਐਸ. ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।
 (a) ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
 (b) ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿੰਗ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਨਾਉਣਾ
 (c) ਹਸ਼ਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਦਮਨ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮਝ ਬਨਾਉਣਾ
 (d) ਪਰਿਆਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ANSWERS / ਉੱਤਰਮਾਲਾ

1. (d)	2. (c)	3. (a)	4. (d)	5. (b)	6. (b)	7. (a)	8. (a)	9. (b)	10. (c)	11. (b)	12. (d)	13. (c)
14. (b)	15. (c)	16. (d)	17. (b)	18. (d)	19. (d)	20. (d)	21. (b)	22. (b)	23. (c)	24. (a)	25. (b)	26. (a)
27. (d)	28. (c)	29. (c)	30. (a)	31. (b)	32. (c)	33. (b)	34. (c)	35. (b)	36. (c)	37. (b)	38. (b)	39. (c)
40. (c)	41. (b)	42. (c)	43. (a)	44. (a, d)	45. (c)	46. (c)	47. (c)	48. (c)	49. (a)	50. (c)	51. (a)	52. (b)
53. (c)	54. (a)	55. (d)	56. (c)	57. (c)	58. (c)	59. (c)	60. (b)	61. (b)	62. (d)	63. (c)	64. (c)	65. (c)
66. (a)	67. (d)	68. (c)	69. (d)	70. (d)	71. (b)	72. (c)	73. (a)	74. (a)	75. (c)	76. (b)	77. (a)	78. (a)
79. (c)	80. (b)	81. (a)	82. (d)	83. (c)	84. (d)	85. (d)	86. (a)	87. (d)	88. (b)	89. (c)	90. (a)	91. (c)
92. (b)	93. (b)	94. (a)	95. (c)	96. (Grace)	97. (c)	98. (b)	99. (c)	100. (b)	101. (d)	102. (a)	103. (c)	104. (a)
105. (a)	106. (a)	107. (a)	108. (b)	109. (d)	110. (a)	111. (b)	112. (d)	113. (d)	114. (d)	115. (b)	116. (d)	117. (b)
118. (b)	119. (b)	120. (a)	121. (c)	122. (c)	123. (a)	124. (a)	125. (a)	126. (b)	127. (c)	128. (b)	129. (c)	130. (c)
131. (c)	132. (b)	133. (c)	134. (b)	135. (d)	136. (a)	137. (d)	138. (c)	139. (a)	140. (c)	141. (c)	142. (a)	143. (a)
144. (d)	145. (b)	146. (d)	147. (a)	148. (c)	149. (c)	150. (a)						